

que portava vestit no li valch, que entró a les dents lo fené, Muntaner, § 188 (355), «e que visten asberch ab *capmall* e calces de ferre» en els Furs de València. També hi ha *capmalb* en oc. ant. (sis exs. en Rayn.), d'on foren manllevats el fr. *camail* i l'it. *camaglio* (veg. Bezzola, *I Gall. Ital.*, 175). Ja Ant. Thomas ho aclarí essencialment el 1912 (*Rom.* xli, 449); articles posteriors de Brüch, *ZRPh.* LV, 453-5 i *AlcM.*; i₂ no hi han aportat millores importants. Es tracta simplement d'una construcció genitiva CAPUT MACULAE 'cap de malla': soldat com si fos un mot CAPUMACLE l'evolució fonètica en *capmall* és normal: no hi ha necessitat de forjar un derivat *CAPIMACLIUM, com suposa Brüch (*capimalium* és errada tip. en *AlcM.*) ni tal formació seria versemblant: si fos un cpt. antic hauria hagut de ser en -CILIUM o -CILIUM, si fos posterior a la reducció de -CULA a -CLA llavors ja no es podien crear tals formacions en -IUM en data tan tardana. L'apòcope de la -E de genitiu com en CAPIT-SCHOLAE > *capiscol* i SACCUM PALĒAE > *sacpall*. Els *capmall* II i *capmallol* de l'*AlcM* són mers homònims: format aquell amb *mall* 'acer a manera de martell o mall' i aquest amb *mallol* 'vinya jove'.

**Cap-de-mort* o *potes-d'ase* nom d'una bestiola o animal marí anàleg a l'ortiga de mar i al *bromer*: s'usen aquells noms a Felanitx (1964); sens dubte noms suggeridors de la forma: una espècie de medusa, amb un capdamunt que recordi una calavera i uns penjolls comparable a unes potes d'animal flac com un ase.

Capiscol 'xantre' [Ss. XII i XIII, i en formes més o menys llatinitzants des del x]: «tolgren lo mul ad *cap de scole*» en un doc. de Cerdanya del S. XII, P. Pujol, *Docs. en Vulgar*, 5,9, i diverses vegades en Llull: «en aquesta Seu havia 24 canonges, exceptat sacristà e artíacha, prebost e *cabiscol*» (*Blanq. NCL.* II, 75.12), i més endavant usa consecutivament *capiscol* i altre cop *cabiscol* (ib. II, 79.20, 79.22). Es tracta de la combinació llatina CAPUT SCHOLAE literalment 'cap d'escola', com sigui que *schola* s'entenia especialment la *schola cantorum* o sigui l'exercici i lloc d'exercici dels cantors o coristes d'una església, col·legiata o basílica.

La -ae del genitiu, pron. -e, tractada segons la fonètica romànica, havia de desaparèixer. Pel que fa als altres detalls de forma, pot ser que en el doc. cerdà del S. XII calgui interpretar *capde scole* (sense tallar *cap de*) i aquest sofrís evolució fonètica romànica bastant regular en *capdescol* i *cabescol*, o més aviat hi hagués un compromís entre *capuscol* > *cabuscol* (infra, 1295) i un més culte *capit(e)scol* > *capiscol*. Hi ha més documentació antiga i il·lustradora. Bast.-Bass. registren ja *caput scholae* i variants més romanitzades des de 960. «Deye als hòmens que venien al *cabuscol*, en plaça, que se-n tornasen a lurs alberchs» a. 1295-99, en el procés de Pere de Palau, de Camarasa (CaCandi, *MiscHistCat.* II, 186). Sanahuja, *La Ciutat de Balaguer*, troba *cabiscol* a Sanauja l'any 1358 com a equivalent del cast. *chantre* (p. 194); «lo *cabiscol*: chorostates, mestre de capella» (OPou, *ThPu.*, 169) per a l'ús actual encara popular a Gandesa, veg. la revista

Excursions III, 99. *Cabiscolat* o *cabiscolia* 'ofici de cabiscol', del qual donen també testimonis primerencs en la forma *capiscolia* Bast.-Bass.

**Caporra* 'pinya': a la Font de la Peralta, em diuen a Erill-Castell (entre Malpàs, el Pont de Suert i Gortart, alta Ribagorçana), font intermitent, sorgeixen de les aigües subterrànies que hi emergeixen *kapōres de pi* (1957): indicatiu que són aigües que vénen de lluny, de la Vall de Boí, a l'altra banda de les serres de Corronco, en la qual hi ha pinedes immenses, mentre que del vessant d'Erill-Castell la muntanya és pedrada. Sens dubte un cpt. de *porra*: cap a manera de porra (també es podria pensar en un *cop-porra* o *copa-porra*, llavors amb haplogogia: *porra de copa* d'arbre). Reapareix +*escaporra* en val. central significat 'pirrossa de la boga': segons una dita tòpica recollida a Moncofa per Sanchis Guarnier «En Torres-torres / fan *escaporres*» (BDLC XVIII, 98); a Alginet (1962) *l'askapōra* és el bulb de la gambonera; *escaporrut* 'rabassut, que té grossa rabassa' a Sueca (*AlcM*).

Cap-rodo 'rodament de cap': «el Pare no hauria de fer res que li malmetés la salut: véa a saber si aquests *cap-rodos* són perquè s'envenena bufant el verdet de les aixetes», escrivia Pere Coromines al seu germà Alfons l'any 1901. Jo ho havia sentit dir molt a ell, mon pare, de família alt-empordanesa, i a algun parent seu. Després ho va escriure la Víctor Català l'any 1918, en la novella que en cita *AlcM*. Es pot pensar que fos d'un **rodol* postverbal de *rodolar*, postverbal de tipus accentual arcaic, a la manera *ròssec/rossegar*, *tràfec/trafegar*, *llòssol* < *llòsseu* (d'on *llossar*), *retol/retolar*. És clar que pel sentit respon a *rodar* molt més que a *rodolar*; potser aquesta anomalia es podria explicar justament pel fet que essent de creació tan arcaica i llunyana es partiria d'un sentit de ROTULARE que no fóra l'actual de *rodolar* sinó més pròxim al de *rodar*, cf. *enrotllar*, *rutllar*. Però més aviat potser podem contentar-nos admetent un postverbal del tipus recent *desbarjo* (*esbargir*), *esguerro*, *erro*, *enterro*, *desterro* i anàlegs.

Capiterro mall.: «També deis: 'Devots germans, / si veute els infants volem / fills llegítmis de la creu, / donau-los estils crestians'. / Ai, fraret! No vos canseu, / que vos daran *capiterro* / i creuran que deis un erro / --», PdAPenya (*Po. Pop.*, p. 50): o sigui dir-li a algú que va errat de mig a mig, i es tracta del joc dels nòlits, un dels més populars a Mallorca, on el qui fa el paper principal es pot equivocar pegant en fals amb el bastó, falta cabdal pròpia de gent inepta, com els mancos, com ja digué Tomàs Aguiló «y com fa més *capiterros* / que un manxol que juga a nòlits»: s'ha de tractar d'un joc antic de forta tradició col·legial i escolar, a què devien jugar els estudiants; i dels qui queien en aquesta falta cabdal llurs mestres (notem el to educatiu de la cita en Penya) devien dir que feien un *capit-erro*; la comprensió d'aquesta derivació es facilitaria encara si és que va existir de primer un verb **capiterrar* amb subjecte del qui cometia una falta grossa en qualsevol joc escolar, b. II. *capite* *errare* amb un significat com 'equivocar-se radical-